

**XXXI. Országos Tudományos Diákköri Konferencia**

**Had- és Rendészettudományi Szekció**

**Budapest, 2013. április 16-18.**

**Nemzeti Köszolgálati Egyetem**

**Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar**

---

**„A rendőrség és az ügyészség kapcsolata a nyomozás során”**

**Jelige: *csontos***

**Dolgozat lezárásának időpontja: *2012, december***

# Tartalomjegyzék

|                               |    |
|-------------------------------|----|
| 1. Bevezetés .....            | 4  |
| 2. Történeti áttekintés ..... | 5  |
| 3. Riport egy ügyésszel ..... | 11 |
| 4. Riport egy rendőrrel ..... | 20 |
| 5. Összefoglalás .....        | 29 |
| 6. Irodalomjegyzék .....      | 31 |
| 7. Egyéb források .....       | 32 |

## **1. Bevezetés:**

Tudományos dolgozatom az ügyész és a nyomozó hatóság kapcsolatára fókuszál, különös tekintettel a két hatóság között a gyakorlatban fellépő érdek-ellentétekre, jogalkalmazási problémákra.

A tanulmány három fő szervezeti alapegységre tagolható. A tisztább áttekintés és követhetőség érdekében egy történeti áttekintéssel kezdődik, amelyben részletes ismertetésre kerül az ügyészség történeti fejlődése, ezzel párhuzamosan a nyomozó hatóság megváltozott feladatkörei.

A dolgozat gerince az ügyészség funkcióinak áttekintése mentén halad. Említésre kerül - többek között - az ügyésszé válás feltétel-rendszere, az ügyészségi szervek ismertetése, szól a szerv hatásköréről és illetékességéről, és – hangsúlyosan - a nyomozás során ellátandó funkciókról, az azokhoz kapcsolódó jogokról és kötelességekről.

A kutatási munka során interjú készült egy ügyésszel és egy rendőrrel. Az interjú során a kérdezettek részletesen kitértek a nyomozás menetére, ismertették, hogy a konkrét ügyek esetén mit jelent a gyakorlatban a törvényben meghatározott feladatok elvégzése, illetve hogy milyen összeférhetetlenségi problémák adódhatnak a rendőrség és az ügyész munkavégzése során.

Témaválasztásom oka, hogy a büntetőeljárási jogi tanulmányaim során - az oktatás igen magas színvonalon való működése miatt - az ügyész és a nyomozó hatóságok közötti rendkívül sokrétű feladatmegosztás, együttműködés bonyolultsága elnyerte tetszésem. azt kutattam, hogy szervek, ami ennyire egymásra van utalva, hogyan találják vagy éppen nem találják meg a közös hangot. Kutatómunkám továbbá arra irányult, hogy rávilágítsak olyan akadályokra, amelyek majd a későbbi rendőri munkám során is felmerülhetnek. Ezekre a gyakorlati problémákra keresek megoldást.

## **2. Történeti áttekintés**

A magyar büntető eljárási jog napjainkig nagyon sok változáson ment keresztül. Ezekből a változásokból, szervezeti átszervezésekkel kifolyólag változott a büntetőeljárás alanyainak feladatköre, hatásköre. Nem történt ez másképp az ügyészség és az ügyész kapcsán sem. 1944-45. folyamán megszűnt a királyi ügyészség és mint államügyészség folytatták munkájukat az ügyészek. 1945-öt követően megkezdődött „a személyeken, majd a szervezetek átalakításán keresztül megtörtént az államszervezet és a jogrendszer szovjet minta alapján való újraalakítása.”<sup>1</sup> Ez a gondolat és megvalósításának esélye először Magyarország 1949-es új Alkotmányában került megfogalmazásra, az új államszervezetek létrehozása kapcsán. Itt megfogalmazták az ügyészek, ügyészség új hatásköreit és szervezetét. Az új Alkotmány kimondta, hogy:

- a törvények megtartásáért a Magyar Népköztársaságban az legfőbb ügyész a felelős;
- ügyel arra a legfőbb ügyész, hogy „a minisztériumok, az alájuk rendelt hatóságok, hivatalok, intézmények és egyéb szervek, az államhatalom helyi szervei, valamint a polgárok a törvényeket megtartsák”<sup>2</sup>;
- a legfőbb ügyész ügyel arra, hogy az ország rendjét és biztonságát sértő, vagy veszélyeztető támadásokat, illetve mindenféle cselekményt, ami ezt sértené, üldöztesse;
- a legfőbb ügyész feladatkörében ellátott munkájáról beszámolni köteles az Országgyűlésnek;
- az ügyészeket a legfőbb ügyész nevezi ki;
- a legfőbb ügyész 6 évre választotta az Országgyűlés, akit vissza is hívhattak;
- „az ügyészi szervezetet a legfőbb ügyész vezeti, irányítja”<sup>3</sup>;
- „az ügyészek az államigazgatási és a helyi államhatalmi szervektől függetlenül járnak el.”<sup>4</sup>

1950. év során az új megyebeosztásnak köszönhetően megszűnt több törvényszék és államügyészség, törvény mondta ki a felsőbíróságok és az főállamügyészség megszűnését is és ezzel kiépült az új ügyészségi hierarchia.

---

<sup>1</sup> <http://www.mklu.hu/cgi-bin/index.pl?text=4>

<sup>2</sup> Dr. Nyiri Sándor: Az ügyészségről, BM kiadó 2004. 24.p.

<sup>3</sup> Dr. Nyiri Sándor: Az ügyészségről, BM kiadó 2004.24.p.

<sup>4</sup> Dr. Nyiri Sándor: Az ügyészségről, BM kiadó 2004.24.p.

1953-ban a koncepciók pereket követő időszakban megalkották az ügyészségről szóló 1953. évi 13. számú törvényerejű rendeletet. A törvényben megfogalmazták az ügyészség funkcióit és feladatait. Ilyenek voltak: „az általános felügyelet, ügyészségi nyomozás, bíróságok tevékenységének törvényességi felügyelet és letartóztató intézetekben való fogva tartás törvényessége feletti felügyelet”<sup>5</sup> Itt került először hangsúly a szovjet minta átvételére az ügyészség kapcsán. A szovjet mintából erednek a megyei ügyészi, Budapest városi ügyészi, kerületi, járási, városi ügyészi és a különösen fontos ügyekkel megbízott nyomozók feladatköreinek kialakítása. „A szovjet jogból származó rendelkezés az ügyészségi nyomozónak és más nyomozó szerveknek az ügyészi „indítvány” ellen a panaszjog biztosítása.”<sup>6</sup> Sor került a Legfőbb Ügyészség felállítására. Megalakult az ügyészség szervezete, amely alapján az országos főhatóság alatt a megyei, helyi szinten a városi, járási és a fővárosi kerületi ügyészségek álltak. Valamint 1952-ben az ügyészek jogosultságot szereztek arra, hogy bármilyen polgári pert megindítsanak és bármely eljárási szakaszba be tudjanak kapcsolódni, akármelyik fél oldalán felléphessen. Az 1953-as szabályozást követően az 1959. évi 9. számú törvényerejű rendelet nem bolygatta meg az ügyészség és az ügyészek addig megszokott hatásköreit és feladatait, szerkezeti felépítését. Módosításra kerültek az elnevezések is, így megjelent a főügyész és a vezető ügyész kifejezés. Az 1956-os forradalom után megalakultak az úgynevezett forradalmi bizottságok. Itt a legfőbb ügyész által a megtorlás időszaka következett be mindazok ellen, akik a forradalom előtt személyeket törvénytelen büntetőeljárás alá kényszerítettek, vagy akiket munkájuk miatt joghátrány ért.

Az új alkotmány felülvizsgálatára és módosításának lehetőségére először 1972-ben került sor. Az ügyészség állami funkcióját nem változtatta meg, de előtérbe került a törvényesség kérdése, és a bírói függetlenség is. A rendelkezések alapján arra lehetett következtetni, hogy ezt követően az állampolgároknak joguk és kötelezettségük lett a törvény megtartása, így az ügyész feladatává tette a törvények megtartását és betartatását. Az 1972. V. törvény az ügyészekre nézve a következőket fogalmazta meg:

- „Az ügyészség gondoskodik a társadalom törvényes rendjét, az állam biztonságát és függetlenségét sértő vagy veszélyeztető minden cselekmény üldözéséről;
- az állampolgárok jogainak érvényesüléséről;
- felügyeletet gyakorol a nyomozások törvényessége felett;

---

<sup>5</sup> Dr. Nyíri Sándor: Az ügyészségről, BM kiadó 2004. 25.p.

<sup>6</sup> Dr. Bócz Endre: Büntetőeljárás jogunk kalandjai Magyar hivatalos közlönykiadó 2006. 67.p.

- képviseli a vádat a bírósági eljárásban;
- közreműködik abban, annak biztosításában, hogy az állami, a társadalmi és a szövetkezeti szervek, valamint az állampolgárok a törvényeket megtartsák és megtartassák;
- közreműködik abban, hogy a bíróság helyesen alkalmazza a törvényeket;
- közreműködik a jogpolitika érvényre juttatásában;
- közreműködik az alkotmányos felügyelet ellátásában;
- törvényességi felügyeletet látnak el a büntetések végrehajtásáról szóló jogszabályi rendelkezések megtartása felett;
- már szervekkel együttműködnek a törvényesség védelmében;
- részt vesznek a törvények tiszteletére nevelésben és a jogtudat fejlesztésében”<sup>7</sup>

Ezt követően az ügyész feladatkörei bővültek, az ügyész lett az első ember, aki azért felel, hogy az állampolgárok a törvényeket betartsák vagy betartassák, valamint segítséget nyújt a pontos jogtudat kialakításában is. Az ügyész védi az állampolgárok jogait és elősegíti, hogy a bíró ítélezés esetén a törvényeket pontosan megtartsa, nem engedélyezi az önkényes ítélezést. Vádat emel, polgári perekben megindítja az eljárást valamint felléphet. A törvényben említésre kerül az ügyészség és a végrehajtó hatalom közötti kapcsolat, ahol az kerül megfogalmazásra, hogy az ügyészségnek bizonyos esetekben további feladatokat róhat ki a Minisztertanács.

A rendszerváltozással egyidejűleg módosították az alkotmányt is az 1989. évi XXXI. törvény keretein belül. Az ügyészséget figyelembe véve különösen nagy változást nem hozott. E törvényben meghatározták hogy:

*„51. § (1) A Magyar Köztársaság legfőbb ügyésze és az ügyészség gondoskodik az állampolgárok jogainak a védelméről, valamint az alkotmányos rendet, az ország biztonságát és függetlenségét sértő vagy veszélyeztető minden cselekmény következetes üldözéséről.*

*(2) Az ügyészség törvényben meghatározott ügyekben nyomozást végez, felügyeletet gyakorol a nyomozás törvényessége felett, képviseli a vádat a bírósági eljárásban, továbbá felügyeletet gyakorol a büntetés-végrehajtás törvényessége felett.*

*(3) Az ügyészség közreműködik annak biztosításában, hogy a társadalom valamennyi szervezete, minden állami szerv és állampolgár megtartsa a törvényeket. Törvénytértés*

---

<sup>7</sup> Dr. Nyíri Sándor: Az ügyészségről, BM kiadó 2004. 26.p.

esetén - törvényben meghatározott esetekben és módon - fellép a törvényesség védelmében.”

32. § Az Alkotmány 52. - ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A Magyar Köztársaság legfőbb ügyészét a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja, a legfőbb ügyész helyetteseit a legfőbb ügyész javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki.”

33. § Az Alkotmány 53. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki és egyidejűleg a jelenlegi (2)-(3) bekezdés számozása (3)-(4) bekezdésre változik:

„(2) Az ügyészek nem lehetnek tagjai pártnak és politikai tevékenységet nem folytathatnak.”<sup>8</sup>

Nagy hangsúlyt kapott itt a nyomozás törvényessége feletti felügyelet. Ez a tevékenység azt jelenti, hogy az ügyész felelős azért, hogy az eljárás során érvényesüljenek az alkotmányban és egyéb törvényekben megfogalmazott eljárási szabályok, biztosítsák a törvények végrehajtását és megtartását. A köztársaság kikiáltását követően szorgalmazták továbbá azt is, hogy a mentelmi joggal rendelkező személyekkel szemben kizárólag az ügyészek járhatnak el.

Ezt követően az ügyészségi feladatok, funkciók az alaptörvényben nyertek elhelyezést, az ügyészség törvényességi és jogvédő szerv lett.

A rendszerváltozás után többször felmerült az ügyészség alkotmányos helyzetének kérdésköre, de ezzel kapcsolatban változás nem következett be. Későbbiekben törvény tette lehetővé, hogy az ügyész is végezhesen titkos információgyűjtést, és megreformálták a büntetés-végrehajtási felett gyakorolt felügyeleti jogkörét is.

Az ezredforduló után kialakult a mai ügyészség szerkezete. Az évek során több európai ország foglalkozott a közvádlói kérdéskörrel, vizsgálták az USA büntető igazságszolgáltató rendszerét is. Megállapítást nyert, hogy minden országban működik a közvádlói szerepkör, valamint akár a közvádló vezeti a nyomozást, és felügyeli a rendőri szervek munkáját, akár nem, a rendőrségnek kötelessége legkésőbb a vádemelésig a bizonyítási eszközöket összegyűjteni és azokat a bíróság elé tárni. Az ügyész, mint közvádló feladatköréit a büntetőeljárásban az 1998. évi XIX. törvény szabályozza, ami 2003.július 1-jén lépett hatályba. Ha a közvádló uralja a nyomozás menetét az államnak biztosítani kell neki megfelelő törvényi háttérrel, így ha hiányosságot vél felfedezni a nyomozó hatóság munkájában, akkor lehetősége legyen arra, hogy utasítja a rendőrséget a megfelelő

---

<sup>8</sup> <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3&param=8629> III. fejezet, A köztársasági elnök

nyomozati cselekmények elvégzésére. Első sorban itt arra kell gondolni, hogy megmondhatja, hogy milyen bizonyítékokat, tárgyi bizonyítási eszközöket kell még felkutatniuk és milyen módon. Nagyon fontos, hogy megfelelő és kellő mennyiségű bizonyíték kerüljön felkutatásra, hiszen az ügyész azokból dönti el, hogy elegendők-e a bizonyítékok a vádemeléshez vagy megállja-e a helyét a vád bíróságon is. Végig ellenőrzése alatt tartja a rendőrség munkáját, értékeli azt, ha kell, illetőleg szankcióval él esetleges törvénysértések esetén. „Az ügyész valójában a bűnügyi rendőrség felettesévé lett.”<sup>9</sup> Ebben az időszakban jelentkezett először, hogy a rendőrök és az ügyészek közösen nyomozzanak. Az ügyész utasításokat intézhet a nyomozó hatóságnak és a nyomozás minden szakaszába betekintést kap és irányítja azt. Már itt is megjelentek azok a problémák, amikre később az interjúim során választ kaptam. Az ügyészt tekintve arról beszélhetünk, hogy sok esetben túlzásokba esnek a fegyelmi felelősségre vonás kérdésében, a rendőrt tekintve a túlterheltség, emberhiány és a felszerelésekben mutatkozó hiányosságok azok, amik hátráltathatják a nyomozás menetét.

A 2006. évi VII. törvény által a főügyészségi nyomozó hivatalok átalakultak nyomozó ügyészségekké, továbbá kimondásra került, hogy az ügyészi feladatok ellátására helyi szintű ügyészségek alakulhatnak. Így válhatott az lehetővé, hogy a magyar Országgyűlés 2006-ban létrehozta a Központi Nyomozó Főügyészséget és a megyei szinten eljáró nyomozó ügyészségeket.

Az ügyészség szempontjából nagy jelentőséggel bír az Alkotmánybíróság 3/2004. (II.17.) határozata. Az Alkotmánybíróság az ügyészi szervezetet az igazságszolgáltatás rendszerében vizsgálta. A Legfőbb Ügyész „Így az Országgyűlés felé fennálló felelőssége csak a beszámolási, magyarázat- és válaszadási, valamint megjelenési kötelezettséget, illetve az Alkotmányban meghatározott feladatai ellátásának kötelezettségét foglalja magában.”<sup>10</sup> A Legfőbb Ügyész döntéseiért nem tartozik politikai felelősséggel sem az Országgyűlésnek, sem a Parlamentnek, így az esetlegesen előforduló politikai viták során nem mozdítható el a helyéről.

A magyar ügyészi szervezet az Európai Unióhoz való csatlakozás által uniós ügyészséggé vált és részt vehet az Eurojust-ban. Az Eurojust célja, hogy két vagy több

---

<sup>9</sup> Dr. Bócz Endre: Büntetőeljárás jogunk kalandjai Magyar hivatalos közlönykiadó 2006. 73.p.

<sup>10</sup> <http://www.mklu.hu/cgi-bin/index.pl?text=4>

tagállam között javítsa az információ áramlását, a tagállamok közötti kapcsolattartást továbbá koordinációs feladatokat lát el büntetőeljárások keretében. Segítséget nyújt az országhatárokon átvívelő, több államot érintő nyomozati cselekmények elvégzésében.

„Az Eurojust felkérheti az illetékes tagállami hatóságokat, hogy:

- konkrét cselekmények tekintetében rendeljenek el nyomozást vagy büntetőeljárást;
- fogadják el, hogy egyikük kedvezőbb helyzetben lehet ahhoz, hogy az adott cselekményekkel kapcsolatban nyomozást vagy büntetőeljárást indítson meg;
- hangolják össze az illetékes hatóságok tevékenységét;
- hozzanak létre közös nyomozócsoportot;
- bocsássanak rendelkezésre minden olyan információt, amely feladatainak ellátásához szükséges.”<sup>11</sup>

Fontos jelentőséggel bír továbbá a 2012. január 1-jén hatályba lépett Alaptörvény, amely megfogalmazza, hogy az ügyész az állam büntetőigényét érvényesíti, üldözi a bűncselekményeket, fellép a jogsértő magatartások ellen, és segíti ezek megelőzését. Továbbá kimondja, hogy a legfőbb ügyészt a köztársasági elnök javaslatára 9 évre választja az Országgyűlés a képviselők szavazatának 2/3-ával. A mai ügyészségi szerkezet úgy néz ki, hogy a Legfőbb Ügyész irányítása alatt 5 fellebbviteli főügyészség, a fővárosi, 19 megyei és a központi nyomozó főügyészségei állnak, valamint országszerte a megyékben és a fővárosban 137 helyi ügyészség folytat munkát.

### **3. Riport az ügyésszel**

**„Az ügyész (...) a nyomozás ura”<sup>12</sup>**

Az interjú célja: pontos kép felvázolása arról, hogyan zajlik a nyomozás során az ügyészi feladatok végrehajtása, az ügyészeknek mire kell különösen odafigyelniük, milyen

---

<sup>11</sup> [http://europa.eu/agencies/regulatory\\_agencies\\_bodies/pol\\_agencies/eurojust/index\\_hu.htm](http://europa.eu/agencies/regulatory_agencies_bodies/pol_agencies/eurojust/index_hu.htm)

<sup>12</sup> Dr. Bócz Endre: Büntetőeljárás jogunk kalandjai Magyar hivatalos közlönykiadó 2006. 71.p.

felmerülő, olykor kikerülhetetlen problémák nehezíthetik a büntetőeljárás nyomozati szakaszát. Az ügyésszel való beszélgetés során fény derült arra a tényre, hogy riportalanyom korábban dolgozott már rendőrségnél, így a másik oldalt is alaposan ismeri.

A probléma-felvetések sorrendiségét az 1998. évi XIX törvény (továbbiakban Be.) rendelkezései határozták meg. Így először a nyomozás megindításával kapcsolatban [Be. 170. §: „Nyomozást az ügyész vagy a nyomozó hatóság rendel el, és erről feljegyzést készít”<sup>13</sup>], ha a rendőrség úgy találja, hogy az általa összegyűjtött bizonyíték elég bizonyító erővel bír az eljárás megindításához, akkor a feljelentést és az ügyvel kapcsolatos iratokat ismerteti az ügyésszel. Ő az, aki eldönti, hogy van-e elegendő és kellő súlyú bizonyíték ahhoz, hogy szükséges legyen a büntetőeljárás megindítása. „Az ügyész jogosult tehát arra, hogy célszerűségi szempontból eldöntse, megindítja-e a büntetőeljárást vagy nem.”<sup>14</sup> Még ha a rendőrség a bizonyítékok tudatában biztos is a későbbi vád megdönthetetlenségében, az ügyész feladata, hogy az eljárás megindításáról döntsön.

Abban az esetben, ha az ügyész hiányosságokat vél felfedezni a rendőrség által végzett nyomozati munka során, és szerinte a vádat el fogják ejteni kellő mennyiségű és minőségű terhelő bizonyíték hiányában, így utasíthatja a nyomozó hatóságot vagy maga végzi el a megfelelő eljárási cselekményt. Ha nem fedez fel hiányosságokat a nyomozó hatóság által elvégzett munkában, akkor megtörténik a vádemelés. Itt külön kitért az általam megkérdezett ügyész arra, hogy bizonyos esetekben a rendőrségtől érkezett feljelentést el kell utasítania.

Az ilyen eseteket törvény szabályozza:

*Be. „174. § (1) Az ügyész a tudomására jutott feljelentést három napon belül határozattal elutasítja, ha magából a feljelentésből megállapítható, hogy*

- a) a cselekmény nem bűncselekmény,*
- b) a bűncselekmény gyanúja hiányzik,*
- c) a büntethetőséget kizáró ok (Btk. 22. §) állapítható meg,*
- d) az eljárás halál, elévülés vagy kegyelem folytán nem indítható,*
- e) a magánindítvány, kívánat vagy feljelentés hiányzik,*
- f) a cselekményt már jogerősen elbírálták.”<sup>15</sup>*

---

<sup>13</sup> Be. 170. § (2) A nyomozás megindításának alapja

<sup>14</sup> Dr. Nyíri Sándor: Az ügyészségről, BM Kiadó 2004. 22.p.

<sup>15</sup> Be. 174. § (1) A feljelentés elutasítása

Amint megérkezik a feljelentés az ügyészhez és átnézi az iratokat, egyeztet a nyomozó hatósággal az ügygel kapcsolatban. Ezt általában - az ügyész elmondása alapján - írásban vagy telefonon keresztül szokták lebonyolítani. Megbeszélnek, hogy mi a véleménye a másik ügyben eljáró hatóságnak az ügyről, az ügy menetéről. Az ügyész rákérdezhet, hogy elegendő lesz-e a határidő a rendőrök számára, és ha nem, segítséget nyújt általában az ügy előbbre vitele érdekében. A határidő meghosszabbítása az ügyész feladata, de törvényben meghatározott módon kell eljárnia ebben az esetkörben is. Állásfoglalást kérhetnek a rendőrök az ügyésztől például a felől, hogy elegendő bizonyíték van-e a vádemeléshez. Olyan jogi kérdésekben kérhetik ki a nyomozás urának a véleményét, mint például, az elhatárolási és bűnhalmazati kérdések, azaz a nevezett bűncselekmények állhatnak-e egymással halmazatban vagy nem, meg lehet-e gyanúsítani a személyt. Ezekre a kérdésekre a választ a nyomozó hatóság írásban kapja kézhez. Általában már itt eldől, hogy az ügyész emel-e vádat vagy sem, elegendőek-e a tárgyi bizonyítási eszközök az előzetes letartóztatáshoz, avagy sem. A rendőröknek a továbbiakban a leírtak alapján kell eljárniuk, ha kell további nyomozati cselekményeket végeznek az ügyész utasításai alapján. A következőkben olyan problémák felvetésére kerül sor, amik az általam megkérdezett ügyészeknek a véleményén alapszik.

### **Problémaelettár:**

Az ügyész által elsőnek említett akadály, amiben kivételként talált az a rendőrség munkája **a terhelt bíróság elé állítás** során. Az ügyész és a rendőrség feladata, hogy a bíróság elé állításos külön eljárásban tartott tárgyaláson mindenki megjelenjen, a rendőrök ennek gyakorlati kivitelezésben segítik az ügyész munkáját.

*Be. „520. § Az ügyész a vádlottat a nyomozó hatóság közreműködésével vagy egyéb módon a bíróság elé állítja, a védőt rövid úton megidézi, és biztosítja, hogy a bizonyítási eszközök a tárgyaláson rendelkezésre álljanak. Gondoskodik továbbá arról, hogy a tárgyaláson jelen legyenek, akiknek a részvétele kötelező, illetve jelen lehessenek, akiknek a részvétele nem kötelező.”<sup>16</sup>*

---

<sup>16</sup> Be. 520. § Nyomozás és vádemelés

Gyakorlati problémát jelent, hogy az ügyészeknek gyakran szólniuk kell, hogy az előzetes letartóztatásban lévő személyeknek **a bírósági tárgyalásra történő szállításkor** (ha több személyről van szó, akik egy ügyben érintettek) külön autóval hozzák őket, illetve a tárgyalóterem előtt is legyenek elkülönítetten őrizve. Ennek oka az, hogy ezek a terheltek nem tudják, hogy bűntársuk mit vallott, mit mondott el vagy mit nem a nyomozó hatóságnak, ezért ne kerüljenek kapcsolatba még egy mondat erejéig sem, hiszen olyan információk cseréjére kerülhet sor, amik befolyásolhatják az ügy további menetét. A probléma megvalósulásának az lehet az oka, hogy a rendőrök, akik a szállítást végzik nem rendelkeznek elég nagy szakmai tapasztalattal és rutinnal még.

A nyomozás során, ha nagy terjedelmű ügyekről van szó és a bizonyítás nehéz, továbbá ügyész valamilyen mulasztást vagy törvénysértést vél felfedezni a nyomozás során, akkor helye van **az ügyészi felügyeletnek**. „38. § (1)<sup>34</sup> *Fokozott felügyelet gyakorlása esetén az ügyész a nyomozás iratait teljes terjedelmében megvizsgálja, és haladéktalanul megtesz minden intézkedést, amely a felügyelet céljának elérése érdekében szükséges.*”<sup>17</sup> A fokozott ügyészi felügyelet alapján a nyomozást végző rendőrnek időszakonként vagy eljárási cselekményekhez kötve be kell mutatnia az ügyésznek a nyomozásról készült iratokat. Ebben az esetben személyesen megjelennek az ügyésznél, aki eldönti az általa átnézett adatok, iratok alapján, hogy a nyomozás a megfelelő ütemben halad-e, és ha nem, akkor utasíthatja a nyomozó hatóságot további feladatok elvégzésre. „ Ez tartalmát illetően főleg a következőket jelentheti:

- határidő megjelölésével utasítást ad az elmulasztott nyomozási cselekmények elvégzésére;
- meghatározza a nyomozás kereteit, amennyiben az addig végzett nyomozás azt szükségessé teszi, és megjelöli azokat a bűncselekményeket, amelyek tekintetében a nyomozást mellőzni kell;
- megjelöli azokat a bizonyítási eszközöket és bizonyítási eljárásokat, amelyeket a további nyomozás során be kell szerezni, illetve le kell folytatni;

---

<sup>17</sup> 11/2003. (ÜK. 7.) LÜ utasítása vádelőkészítéssel, a nyomozás törvényessége feletti felügyelettel és a vádemeléssel kapcsolatos ügyészi feladatokról

- megjelöli azt a nyomozási cselekményt, amelynek elvégzését követően (...) vagy azt a határidőt (...), amelynek eltelte után az iratokat számára meg kell küldeni;
- részt vesz az eljárási cselekményen (...);
- utasítást ad a nyomozás befejezésére, amennyiben a tényeket az ügy érdemi eldöntésére alkalmas módon már felderítették.<sup>18</sup>

További problémát jelent a rendőröknek a **határidő** betartása. A nyomozási cselekmények elhúzódnak, ügyészi kifejezéssel „lassú és vontatott a nyomozás”. „A nyomozást a lehető legrövidebb időn belül le kell folytatni, [...]”<sup>19</sup>. A törvény 2 hónapot állapít meg, ezen felül indokolt esetben az ügyész maximum 6 hónappal hosszabbíthatja meg a határidőt, ha ez sem elég a nyomozás befejezésére, akkor az ügyészség vezetője a büntetőeljárás megindításától kezdve egy évig kitolhatja a határidő végét. Külön kiemelte számomra, az 1 évnél tovább tartó cselekmények határidejének meghatározását. A Be. elrendeli, hogy 1 éven túl a felettes ügyész vezetője hosszabbít, 2 éven túl pedig a legfőbb ügyész. Határidőnél említendő még, hogy számos esetben, amikor határidőhöz van kötve a jogorvoslat, a határozatot nem a meghatározott időn belül küldik ki, ami hátráltatja a nyomozást is akár. Ilyenek például: gyanúsítás elleni panasz, ház kutatás elleni panasz, lefoglalás elleni panasz.

Egyéb akadályt jelent az új internetes rendszer, a **NEO statisztikai program** bevezetése. Ez egy olyan internetes portál, ami lehetővé teszi az ügyészek a rendőrök, valamint az felhasználók által elkészített adatok megtekintését, tárolását és kezelését. További előnye, hogy statisztikákat készít a felvitt adatok alapján. Nagy előnye, hogy az adatokat bárhol, bármikor meg lehet változtatni.

Riportalanyom elmondása szerint korábban, ha befejeztek egy adott ügyet a rendőrök, akkor az iratokkal együtt felkeresték az ügyészt, ahol egy bizonyos kódtáblázatot töltöttek ki az eset, és az ügyben részt vevő személyek személyes adatait érintően. Ezeket mind papíron végezték. Ez az új rendszer lehetővé teszi a rendőrök számára, hogy ugyanezeknek az adatoknak a rögzítése és az ügyész számára is ismertté tévése elektronikus úton is elérhetővé vált. Megkérdeztem elmondta, hogy nem egy olyan eset előfordul, amikor a nyomozó

---

<sup>18</sup> Dr. Belegi József: Büntetőeljárás jog Hvg- Orac Lap-és Könyvkiadó Kft. Dr. Láng László IX. fejezet 560/24.p.

<sup>19</sup> Be. 176. § (1) A nyomozás határideje

hatóság tagja elír, elgépel valamilyen fontos adatot és az ügyésznek több órás munkájába kerül, amire azt a hibát ki tudja javítani.

Gyakran előfordul, hogy a jelentésekben a helyszínen intézkedő rendőr által leírtak nem feltétlenül fedik a valóságot, mert arra nem emlékeznek pontosan. Az eljáró nyomozónak már nem jegyzőkönyvet kell írnia az esetről, hanem jelentésben kell vázolnia a történeteket. A jelentésben pontosan le kell írnia, hogy egy-egy intézkedés során mit és hogy hajtott végre. **A jelentés azonban nem nyújt kellő tájékoztatást** az ügyésznek a tekintetben, hogy megindíthatja-e az eljárást. „A jelentés tartalmi valódiságát az eljáró nyomozó saját aláírásával igazolja.”<sup>20</sup> Ez a bizonyíthatóság szempontjából nagyon fontos, hiszen sokszor csak a bíróságon derül fény arra, hogy mi is történt valójában. Azért is fontos a pontos leírás a jelentésírás során, mert adott ügy évekig is elhúzódhat és évekkel később senki sem emlékszik pontosan már a megtörténteke.

Léteznek olyan esetek, amikor **rendőri mulasztásról** beszélhetünk. Ilyenek a határidős munkák valamint azok a megkereséses ügyek, ahol nem küldik ki időben a megkeresést. Ilyenkor a nyomozó hatóság átsiklik olyan bizonyítékok fölött, amik akár ügydöntőek is lehetnek adott ügyben. Például ha valaki eltulajdonít egy bankkártyát, de semmi használható nyom nem marad a tettes után, nem tudják megindítani a nyomozást, de azt a kártyát használja az elkövető, illetve ha mobiltelefon ellopása esetén felhív valakit, jelentős összegű számlát csinálva ezzel. Ebben az esetben a nyomozó hatóság elkérheti az adott pénzintézet vagy mobilszolgáltató rögzített adatait, ami alapján elindulhat a nyomozás. Meg kell jegyezni, hogy itt is fontos az előrelátás, hiszen ezeket a nyomozás számára értékesnek minősülő adatokat a szolgáltatók nem tárolják sokáig. Vagy házkutatás során olyan bűncselekmény ügyében nyomoz a hatóság, ahol egy bizonyos talplenyomatú lábbelit keresnek, de nem foglalják le, ha megtalálják. A tárgyi bizonyítási eszköz beszerzése nem történik meg időben és ezeket később már nagyon nehéz pótolni.

„A **szembesítés** elméleti, tudományos megalapozottságát különösen az ügyészek és az ügyvédek ismerik el (68-69%-ban), (...)”<sup>21</sup> Ami az ügyész szerint a legnagyobb problémát jelenti a nyomozati munka során, hogy rendőr kollégái sokszor a szembesítést

---

<sup>20</sup> Dr. Belegi József: Büntetőeljárás jog Hvg-Orac Lap-és Könyvkiadó Kft. Dr. Láng László IX. fejezet 560/34.p.

<sup>21</sup> Fenyvesi Csaba: Szembesítés Dialóg Campus Kiadó Budapest-Pécs 2008. 112.p.

feleslegesnek tartják. Ez statisztikailag igazolta több rendőr megkérdezésével Fenyvesi Csaba, aki monográfiájában részletesen leírja, hogy miért is tartják a rendőrök a szembesítést feleslegesnek.<sup>22</sup> Egyik ok, hogy a nyomozási szembesítések nagy részénél a felek nem mutatnak semmiféle aktivitást. A rendőri hatóság pedig ezért érezhette azt, hogy ezzel húzzák az időt, nincs értelme a további kérdezősködésnek és nincs semmi értelme ennek a nyomozati cselekménynek. Azonban az ügyészek szerint mindenképpen szükség lenne erre az alábbi okokból kifolyólag:

- „ne okozzon meglepetést a tárgyaláson;
- kerek legyen a nyomozás;
- segíti a mérlegelést;
- meg kell kísérelni, hogy új bizonyíték kerülhet elő;
- ha nincs más bizonyíték, akkor ösztönzi;
- lényeges ellentét esetében igen;
- akkor nem változtat indokolatlanul a tanú.”<sup>23</sup>

A rendőrök nem biztos, hogy felismerik azokat a lehetőségeket, hogy milyen érzelmi háttér csatolódik ahhoz, amikor valakik szemtől szembe ülnek egymással és úgy kell elmondaniuk, amit előtte már vallottak. Ilyen esetekben megjelenő érzelmi behatások a szégyenérzet, a pszichés hatás, a metakommunikáció valamint sokkal őszintébbek egymással, ha a másik szemébe kell mondani a dolgokat.<sup>24</sup> Ugyanez visszatartó erőként is megjelenhet a szembesítés során, amikor tudatosan felkészülnek arra, hogy mit fognak mondani, nincs lelkiismeret, megfélemlítő hatása van. A rendőröknek mindössze a 10%-a gondolja úgy, hogy mind a nyomozati, mind a bírósági szakaszban szükség lenne a szembesítésre, és több mint felük elutasítja azt a nézetet, miszerint a szembesítés tudományos megalapozottsággal bír.

---

<sup>22</sup> Fenyvesi Csaba: Szembesítés Dialóg Campus Kiadó Budapest-Pécs 2008. 102.p. és 189.p., *„Közel 70%-uk igyekszik elkerülni a szembesítést, mivel: időmegtakarítás, muszájból történik, a sértettnek ismételt traumát okoz, „ sok hühó semmiért”, értelmetlen, eredménytelen, körülményes, felesleges.”*

*’a nyomozó azonnal a könnyebb ellenállás felé hajolna, (...) igyekezne azt körülményessége, (...) formalitása és a hit alap hiányában mellőzni, időt és energiát megtakarítani (...)’*

<sup>23</sup> Fenyvesi Csaba: Szembesítés Dialóg Campus Kiadó Budapest-Pécs 2008. 94.p.

<sup>24</sup> Tremmel Flórián- Fenyvesi Csaba- Herke Csongor: Kriminálisztika Tankönyv és Atlasz Dialóg Campus Kiadó Budapest-Pécs 2005. 385.p. *„a szembesítés lényegét tekintve sajátos, „kombinált” kihallgatás, olyan önálló nyomozási (eljárási) cselekmény, amelynek keretében egyidejűleg több személy kihallgatása megy végbe kifejezetten azzal a céllal, hogy a kihallgatottak korábban tett vallomásai közti lényeges ellentétet feloldják”*

*Be. „124. § (1) Ha a terheltek, a tanúk, illetőleg a terhelt és a tanú vallomásai egymással ellentétesek, az ellentétet szükség esetén szembesítéssel lehet tisztázni. A szembesítettek a vallomásukat egymással előszóban közlik; megengedhető, hogy egymásnak kérdéseket tegyenek fel.”<sup>25</sup>*

Megidézik a szembesítendő feleket, de azok nem jelennek meg a megadott időpontban, így ők önkényesen úgy döntenek, hogy nincs szükség a felek szembesítésére, eltekintenek ettől. Ez olyan esetekben jelent nagy akadály, amikor nincs elég bizonyíték a terhelttel szemben vagy nem lehet eldönteni, hogy a nyomozás során összegyűjtött tárgyi és személyi bizonyítási eszközök elegendőek lesznek-e a bíróságon. A szembesítésnek például az is nagy előnye, hogy ott, abban a helyzetben, amikor ott ülnek egymás mellett a felek akkor mit mondanak el. Több ilyen esetet is említett az ügyész. Egyik ilyen, amikor családon belüli erőszak során a férfi verte élettársát. A nő feljelentette a férfit. Külön-külön vallomást tettek, de szembesítés nem történt, pedig ott derült volna ki, hogy a nő ugyanazt meri-e vallani, mint amit már elmondott a nyomozó hatóság tagjainak egyszer. A bírósági tárgyaláson megdőlt a vád, mert a nő - félve a további veréstől- tagadta mindazt, amit korábban vallott.

*„71/B. (1) Bíróság, ügyészség, közjegyző, bírósági végrehajtó, pártfogó felügyelő, jogi segítő, nyomozó hatóság vagy közigazgatási hatóság megkeresésére - törvényben meghatározott feladataik ellátásához szükséges mértékben és időtartamban - a bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság a büntetőügy iratait vagy annak hiteles másolatát megküldi, illetve azokba betekintést engedélyez.*

*(2) Törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel, illetőleg az Európai Közösségek jogi aktusával létrehozott szerv megkeresésére - a szerv nemzetközi szerződésben vagy az Európai Közösségek kötelező jogi aktusában meghatározott feladatainak ellátásához szükséges mértékben és időtartamban - a bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság a büntetőügyről - indokolt esetben az érintettek személyes adatainak közlésével - felvilágosítást ad, a büntetőügy irataiba betekintést engedélyezhet, a büntetőügy iratairól hiteles másolatot ad át.”<sup>26</sup>*

---

<sup>25</sup> Be. 124. § A szembesítés

<sup>26</sup> Be. 71/B § Az iratok kezelése

Amikor a nyomozó hatóság befejezi a nyomozást, akkor a rendőrség értesítést küld az ügyben résztvevő feleknek (gyanúsított és védő), hogy a nyomozás során keletkező iratokat mikor és hol tudják megtekinteni. Ebben az értesítésben áll egy időpont, amikor meg tudják nézni az iratokat, de rendszerint olyan időpontokat adnak meg, amire a feleknek nincs esélye elmenni. Ezalatt azt kell érteni, hogy a nyomozó hatóság megírja az értesítést, aznap elküldik, és másnapra szól az **iratmegismerésre való jogosultság**, így nincs lehetősége a személyeknek megtekinteni az iratokat, mivel mire kézhez kapják a levelet, az időpont már elmúlt.

Az állampolgároknak van egy olyan lehetőségük, hogy az ügyésznél is **feljelentést** lehet tenni. Ilyenkor, amikor valaki elmegy az ügyészségre feljelentést tenni, megkérdezik tőle, hogy volt-e már a rendőrségen. Általában az a válasz, hogy igen jártak ott, de elküldték őket, mondván jelentéktelen az, amiért a feljelentést akarják tenni. Itt nem az kelt nagy felháborodást az ügyészeknél, hogy ott teszik meg a feljelentést a polgárok, hanem hogy a rendőrség nem végzi rendesen a munkáját, pedig törvény írja elő, hogy feljelentést mind a nyomozó hatóságnál, mind az ügyésznél meg lehet tenni, akár írásban, akár szóban. Ezeket jegyzőkönyvbe kell foglalnia a hatóságnak és nyilvántartásba kell venni. Abban az esetben is fel kell venniük a feljelentést, ha az ügy nem az ő hatáskörükbe és illetékességükbe tartozik. Ilyenkor átküldik a feljelentést az eljárásra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező szervnek. Ha „a feljelentés adatai haladéktalan intézkedést igényelnek, köteles a feljelentést felvenni (átvenni) és a lehető leggyorsabban (telefaxon, elektronikus úton) az intézkedésre jogosulthoz elküldeni.”<sup>27</sup>

---

<sup>27</sup> Dr. Belegi József: Büntetőeljárás jog Hvg-Orac Lap-és Könyvkiadó Kft. Dr. Láng László IX. fejezet 560/46.p.

#### **4. Riport egy rendőrrel**

A dolgozatomban és egyben témám másik szereplője, aki képviselteti magát a nyomozás során, a rendőr. Ugyanúgy, mint az ügyésszel vele is elbeszélgettem. Itt választ kaptam azokra a problémákra, amiket az ügyész felvetett, és sok más új dologba is betekintést engedett számomra. Általánosságban meg kell említeni, hogy a nyomozó hatóságok vagy ügyész utasításai által vagy önállóan végeznek nyomozási cselekményeket. Herke Csongor<sup>28</sup> említett tesz arra nézve, hogy mik azok az esetek, amikor a nyomozó hatóság maga végzi a nyomozást. Az ilyen esetekben is akár mikor előfordulhat, hogy az ügyész magához vonja a nyomozást.

Ez a rendőr rendkívül nagy szakmai tapasztalattal rendelkezik, számos helyen töltött már be szolgálatot, így sok rálátása van, hogy miként folyik a munka az ügyészség és a rendőrség között. Ő is azzal kezdte mondanivalóját, hogy az akadályok, amik felmerülhetnek, azok területenként mások. Mondhatni, szinte ugyanazokat a probléma-köröket érintettünk, amiket az ügyésszel is, de most ebben az esetben meghallgathatjuk - mindazokról a nyomozást hátráltató akadályokról - a másik oldalt is. Itt is meg kell említenem, hogy azok az akadályok, amiket a rendőr említett, kizárólag a saját szubjektív véleménye alapján felvetett problémák.

##### **Problémafeltár:**

Említésre került a **bírószági elé állítás** kérdésköre is. Központilag utasítva lettek nemrégiben a nyomozó hatóságok, hogy több bíróság elé állítást kell véghez vinniük, persze csak abban az esetben, ha megvalósultak ennek a törvényes feltételei. Ezelőtt az ügyészek egyáltalán nem voltak e témában partnerek a rendőrséggel, de egy pozitív változás következett, amelynek értelmében együttműködőbbek lettek, kikérik az ügyészek a rendőrök, a rendőrök pedig az ügyészek véleményét, kíváncsiak a másik állásfoglalására az ügyvel kapcsolatban.

Felvetődött az **időszerűtlen nyomozás** is, ami annyit takar, hogy a rendőrök késnek a nyomozati cselekmények elvégzésével, lassú a nyomozás. Ilyenkor áll az ügy. Az ügyész utasítja a nyomozó hatóságot a megfelelő nyomozati cselekmény elvégzésére, ami nem

---

<sup>28</sup> Herke Csongor: A Büntető eljárásjog, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs 2008. 31.p. „*önállóan akkor végez nyomozási cselekményt a nyomozó hatóság, ha a bűncselekményt maga észlelte, a feljelentést nála tették vagy a bűncselekményről más módon maga szerzett tudomást, az ügyész a feljelentés kiegészítését vagy a nyomozás lefolytatását a hatáskörébe utalta.*”

teljesül vagy lassan halad. A rendőrök feladata, hogy indítványt tegyenek az ügyész felé a nyomozás meghosszabbítása érdekében, amit „legalább a letartóztatás lejártát megelőző 10 nappal, ha a Legfelsőbb Bíróság hatáskörébe tartozik a meghosszabbítás, akkor 20 nappal”<sup>29</sup> kell megtenniük. Ez általában akkor fordul elő a nyomozó hatóságnál, amikor az egyes nyomozáshoz szükséges iratok, amik a nyomozási cselekmény előbbre vitelét segítenék bizonyos szakértőknél vagy bíróságnál van még. Azonban nagyon gyakran előfordul, hogy az ügyész fegyelmi felelősségre vonást kér, ahol kérdőre vonják a rendőrt a nyomozás lassúságáért.

Ezzel alanyom egyáltalán nem ért egyet, mert véleménye szerint a rendőrség mindenre alkalmas, de időhiányban szenvednek ezért fordulhat elő néha, hogy időszerűtlen a nyomozás. Elmondása szerint vannak olyan ügyészek, akik 1-1 ügy elhúzódása alapján már azonnal kérik a fegyelmi felelősségre vonást, anélkül hogy konzultálna a rendőrrel az ügy menetével kapcsolatban. Ez az eljárás fel tudja pörgetni a nyomozási cselekmények minél hamarabbi elvégzését, de egyáltalán nem tesz jót a rendőrök és az ügyészek közötti kapcsolatnak, itt is joggal merül fel az a gondolat, hogy az ügyészek nem a rendőrség pártját fogják. Megoldásként merült fel a megkérdezetteknél, hogy az ügyészek személyesen vegyenek részt bizonyos nyomozási cselekményeken, hiszen ők csak a papírokat látják, azt nem, hogy mennyi munka van az iratok mögött, és hogy 50 ügyben időszerű nyomozást nem lehet végezni. Elmondása szerint ezt azonban nem az ügyésznek kellene megoldania. Mindenképpen előrelépést jelentene az is, ha a nyomozók ülnének be 1-1 tárgyalásra és tanúi lehetnének annak, hogy pillanatok alatt hogyan tudnak a bizonyítékok és a vád összedőlni.

Külön kitért a rendőr a **NEO statisztikai programra**. Elmesélte, hogy ez a rendszer azt a célt szolgálja, hogy felmérjék, hogy a rendőrök milyen eredményesen dolgoznak, ezzel mérik a rendőröket. További célja, hogy következtetéseket vonjanak le a lezárt ügyekkel kapcsolatban. Ha egy bűncselekmény januárban történt, akkor az még csak most, több hónappal később kerül be a rendszerbe. Felhívta arra a figyelmem, hogy a program rossz és nem a rendőrök töltik ki a rendszert rosszul, mert azt a rendszer nem engedi. Nem arra kell gondolni, hogy helytelenül töltik ki a programot, hanem a rendszer elfogadja és nagyon lassan történik a javítás. A program tele van hibás kódokkal. A javítások lassúsága miatt a megkérdezettelem és kollégái napi kapcsolatban állnak az ügyészi statisztikussal és ha valamilyen probléma lép fel a rendszerrel kapcsolatban, akkor azonnal értesítik egymást.

---

<sup>29</sup> Herke Csongor: A letartóztatás Dialóg Campus Kiadó Budapest-Pécs 2002. 76.p.

Elmondása szerint fény derült arra, hogy megváltozott a befejezett ügyek statisztikai feldolgozása. Ez eddig úgy történt, hogy a befejezett ügy dokumentumait a rendőr eljuttatja az ügyészhez, aki a feldolgozást követően továbbítja a városi vagy megyei ügyészségre, majd onnan visszakerül a rendőrséghez, akik elküldik a belügyminisztériumhoz és elkészítik a statisztikát. Ez annyiban változott, hogy az iratok már nem kerülnek vissza a rendőrséghez ismét, hanem az ügyészségről a belügyminisztériumba küldik.

A beszélgetés során felvettem neki, rákérdeztem az ügyésznek arra a nézőpontjára, miszerint a rendőrök nem csinálnak **szembesítést**. Szerinte ebben a körben az ügyészek „átbillentek a ló másik oldalára”. Elmondása alapján fény derült arra, hogy ez a szakmai nézeteltérés egy örök probléma a két nyomozó hatóság között és olykor indokolatlanul alkalmazkodik az ügyészi gyakorlat kapcsán. Erre talán a legmegfelelőbb magyarázat az, hogy a legtöbb szembesítés sikertelen, „amennyiben a szembesített felek állításaikat változatlanul fenntartják, úgy meg kell állapítani, hogy a szembesítés eredményre nem vezetett (...)”<sup>30</sup>, ezért a rendőrök sokszor úgy vélik, hogy „kényszerszembesítést” kell végezniük, mert az ügyészi utasításnak nem mondhatnak ellent. A rendőr elmondta, hogy csak akkor van szükség a szembesítésre, amikor van arra reális esély, hogy eredményre vezet majd, de elmondta, hogy felesleges abban az esetben, amikor egy tagadás és egy állítás áll egymással szemben, azaz úgynevezett sarkalatos kijelentések. Csak „lényeges ellentmondások esetében merülhet fel a szembesítés igénye”<sup>31</sup>.

Példájából jól érzékelhető ez: van „A” személy, aki „B”-től ellopta a mobiltelefonját. „B” azt mondja, hogy „A” lopta el, de „A” azt vallja, hogy semmi köze az egészhez, nem ő lopta el. Itt sarkalatos kijelentésekről van szó, ami a rendőr elmondása alapján akkor sem szokott megváltozni, amikor szembesítés történik, így sok esetben értelmetlennek tartják ezt a nyomozati cselekmény elvégzését. Az ügyészek azért erőltetik, annyira a szembesítés végzését, mert attól tartanak, hogy a bíróságon összedől a vád. Az tény, hogy „a rendőrök többsége (...) a bíróságra helyezi a szembesítés ildomos helyét, legfőképpen azért, mert: A személyes benyomások annál a döntéshozónál szüleessenek, ahol érdemben döntenek, a rendőrség már elvesztette tekintélyét, a bíróság előtt őszintébbek a

---

<sup>30</sup>Dr. Varga Zoltán- Dr. Bodor Tibor- Dr. Csák Zsolt- Dr. Somogyi Gábor- Dr. Szepesi Erzsébet- Dr. Szokolai Gábor: A büntetőeljárás törvény magyarázata 1. Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest 2009. 420.p.

<sup>31</sup> Fenyvesi Csaba: Szembesítés, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs 2008. 188.p.

felek.”<sup>32</sup> Mivel az ügyész a nyomozás ura, ezért minden utasítást, amiket ők kiadnak elvégzendőként, végre kell hajtaniuk a rendőröknek. Így van ez a szembesítés kérdésével is, de ezekben az esetekben sokszor a túlbizonyítás merül fel, vagy elhúzódik a nyomozás folyamata. Ha elhúzódik a nyomozás menete, akkor határidő hosszabbítást kell kérniük a nyomozó hatóság tagjainak, és ezek újabb feszültségeket kelthetnek a két szerv munkája kapcsán.

Az **iratmegismeréssel** kapcsolatban elmondta, hogy olyan jellegű probléma nem léphet fel az általa koordináltak munkája során, hogy valaki nem tudja megtekinteni az ügyével kapcsolatos iratait. Elmondása szerint „Mindenkinek meg kell adni a reális lehetőséget iratai megtekintésére”. Ebből kifolyólag ő nem postán értesít, hanem telefonon értesíti az iratmegismerésre jogosult személy védőjét, és rajta keresztül történik az időpont átadása. Mindezek mellett elmondta azt is, hogy a Be. szabályozza a megismerést.

Rákérdeztem arra a tényre, amit az ügyész mondott, miszerint elküldik az állampolgárokat a rendőrségről, amikor **feljelentést** akarnak tenni és utána az ügyésznél tesznek feljelentést. „A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha olyan tényt vagy körülményt észlel (hoznak tudomására), amely rendőri beavatkozást igényel. (...)”<sup>33</sup> Mivel törvény szabályozza a rendőrnek mindig kötelessége eljárnia és minden egyes bejelentéssel foglalkoznia.

Elmondta nekem, hogy először azokkal az ügyekkel foglalkoznak, amik azonnali intézkedéseket igényelnek. Ebből adódik, hogy az állampolgár azt gondolja, hogy a rendőrök nem foglalkoznak vele és az ő gondjával, ezért elhagyják a rendőrséget és az ügyésznél tesznek feljelentést. Az is előfordul nagyon gyakran, hogy a polgár olyan ügygel tér be a rendőrséghez, ami nem a rendőrség hatáskörébe tartozik. Példa erre, amikor valakinek ellopják a személyi igazolványát. Elmegy a rendőrségre, ahol pontos felvilágosítást kap az eljárásról, valamint közlik vele, hogy ezt az önkormányzatnál is el tudja intézni, de a rendőrök is ugyanúgy megtehetik. Ilyenkor adódik a félreértés, amikor a polgár átmegy az önkormányzathoz és ott azt mondja, hogy a rendőrségről elküldték, pedig csak felajánlottak a rendőrök egy gyorsabb és egyszerűbb eljárási módot. Nem arról volt szó, hogy nem veszik fel a feljelentést, csak a felvilágosítás során ezt a lehetőséget is felvetették.

---

<sup>32</sup> Fenyvesi Csaba: Szembesítés, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs 2008. 100.p.

<sup>33</sup> 1994. évi XXXIV. törvény 13. §

Az azonnali intézkedések során a rendőröknek körülbelül 2-3 másodpercük van eldönteni, hogy hogyan intézkednek, mely törvény szerint. Előfordul, hogy rosszul döntenek a rendőrök és azt a rossz döntést, amit másodpercek alatt hozott az ügyészek hónapokon keresztül vizsgálják. Itt is arról van szó, hogy az ügyészek nem látnak bele a rendőrök mindennapi munkájába.

Továbbá szóba került az **előzetes letartóztatás** kérdése is. „Az előzetes letartóztatásról a nyomozószerv előterjesztése alapján, ügyészi indítványra a bíróság határoz.”<sup>34</sup> Itt arra szeretett volna, rávilágítani a rendőr, hogy előfordul, hogy a rendőrök, akik bizonyos ügyben nyomoznak, minden bizonyítási eszközt összegyűjtöttek, őrizetben van a bűncselekményt elkövető személy és indítványozzák az előzetes letartóztatást. Ha valakit őrizetbe vesznek a rendőrök, összesen 72 óra áll a nyomozó hatóság rendelkezésére arról dönteni, hogy előzetes letartóztatásba helyezik-e az elkövetőt vagy szabadon engedik. Ha az ügyész elrendeli a letartóztatást, akkor tájékoztatnia kell erről a bíróságot is, valamint ha a gyanúsított őrizetben volt, akkor az őrizetbe vétel időpontját is közölnie kell az ügyésznek, hogy a 72 órába a gyanúsított meghallgatása is beleférjen és a végzés meghozatala is lehetséges legyen. „A nyomozó szerv vezetőjének- lényegében haladéktalanul-, de mindenképpen kell az őrizetbe vétel elrendeléséről az ügyész értesíteni, hogy határozatának másolata huszonnégy órán belül az ügyészhez megérkezzen”<sup>35</sup> Az ügy adatait eljuttatják az ügyészhez, aki eldönti, hogy megvannak-e az előzetes letartóztatás feltételei:

„129. § (1) Az előzetes letartóztatás a terhelt személyi szabadságának bírói elvonása a jogerős ügydöntő határozat meghozatala előtt.

(2) A terhelt előzetes letartóztatásának szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt folytatott eljárásban, és akkor van helye, ha

a)<sup>359</sup> megszökött, a bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság elől elrejtőzött, vagy szökést kísérelt meg, illetőleg az eljárás során ellene újabb, szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmény miatt eljárás indult,

b) szökésének vagy elrejtőzésének veszélyére tekintettel vagy más okból megalapozottan feltehető, hogy az eljárási cselekményeknél a jelenléte másképp nem biztosítható,

---

<sup>34</sup>Dr. Holló Sándor- Dr. Ambrus Zoltán-Dr. Baranyai József- Dr. Herke Tamás: Rendőrségi igazgatás, Rendészeti Szakvizsga Bizottság 2008. 98.p.

<sup>35</sup> Dr. Belegi József: Büntetőeljárás jog Hvg- Orac Lap-és Könyvkiadó Kft. Dr. Czine Ágnes VIII. fejezet Kényszerintézkedések, 448/1.p.

c) megalapozottan feltehető, hogy szabadlábon hagyása esetén, különösen a tanúk befolyásolásával vagy megfélemlítésével, tárgyi bizonyítási eszköz, okirat megsemmisítésével, meghamisításával vagy elrejtésével megghiúsítaná, megnehezítené vagy veszélyeztetné a bizonyítást,

d) megalapozottan feltehető, hogy szabadlábon hagyása esetén a megkísérelt vagy előkészített bűncselekményt véghezvinné, vagy szabadságvesztéssel büntetendő újabb bűncselekményt követne el.”<sup>36</sup>

Ezen felsorolt feltételek mellett „az előzetes letartóztatásról való döntés során az általános okok megvizsgálása mellett különösen nagy jelentősége van a különös okok elemzésének is. Természetesen a vizsgálatnak arra is ki kell terjednie, hogy van-e büntetőeljárás lefolytatásának akadálya.”<sup>37</sup> Ha nem állnak fent ezek a feltételek, de a rendőr mégis úgy érzi, hogy mindent megtett az ügy előbbre vitele érdekében, akkor elfordulnak az ügyészekről és elvesztik a bizalmukat az ügyészekkel szemben. Ilyen esetekben a legtöbb rendőrnek a szakmai nézeteltérések miatt az a véleménye, hogy az ügyészség nem a rendőrség pártján, oldalán áll, ami a megkérdezettek szerint nem igaz. A probléma kialakulásának lehetséges formája az lehet, hogy az ügyésznek nagyon kevés a rálátása a rendőrök univerzális munkájára.

Felvetődött az **időszerűtlen nyomozás** is, ami annyit takar, hogy a rendőrök késnek a nyomozati cselekmények elvégzésével, lassú a nyomozás. Ilyenkor áll az ügy. Az ügyész utasítja a nyomozó hatóságot a megfelelő nyomozati cselekmény elvégzésére, ami nem teljesül vagy lassan halad. A rendőrök feladata, hogy indítványt tegyenek az ügyész felé a nyomozás meghosszabbítása érdekében, amit „legalább a letartóztatás lejártát megelőző 10 nappal, ha a Legfelsőbb Bíróság hatáskörébe tartozik a meghosszabbítás, akkor 20 nappal”<sup>38</sup> kell megtenniük. Ez általában akkor fordul elő a nyomozó hatóságnál, amikor az egyes nyomozáshoz szükséges iratok, amik a nyomozási cselekmény előbbre vitelét segítenék bizonyos szakértőknél vagy bíróságnál van még. Azonban nagyon gyakran előfordul, hogy az ügyész fegyelmi felelősségre vonást kér, ahol kérdőre vonják a rendőrt a nyomozás lassúságáért.

---

<sup>36</sup> Be. 129. § (1) (2) Az előzetes letartóztatás feltételei

<sup>37</sup> Dr. Belegi József: Büntetőeljárás jog Hvg- Orac Lap-és Könyvkiadó Kft. Dr. Czine Ágnes VIII. fejezet Kényszerintézkedések, 454.p.

<sup>38</sup> Herke Csongor: A letartóztatás Dialóg Campus Kiadó Budapest-Pécs 2002. 76.p.

Ezzel alanyom egyáltalán nem ért egyet, mert véleménye szerint a rendőrség mindenre alkalmas, de időhiányban szenvednek ezért fordulhat elő néha, hogy időszerűtlen a nyomozás. Elmondása szerint vannak olyan ügyészek, akik 1-1 ügy elhúzódása alapján már azonnal kérik a fegyelmi felelősségre vonást, anélkül hogy konzultálna a rendőrrel az ügy menetével kapcsolatban. Ez az eljárás fel tudja pörgetni a nyomozási cselekmények minél hamarabbi elvégzését, de egyáltalán nem tesz jót a rendőrök és az ügyészek közötti kapcsolatnak, itt is joggal merül fel az a gondolat, hogy az ügyészek nem a rendőrség pártját fogják. Megoldásként merült fel a megkérdezetteknél, hogy az ügyészek személyesen vegyenek részt bizonyos nyomozási cselekményeken, hiszen ők csak a papírokat látják, azt nem, hogy mennyi munka van az iratok mögött, és hogy 50 ügyben időszerű nyomozást nem lehet végezni. Elmondása szerint ezt azonban nem az ügyésznek kellene megoldania. Mindenképpen előrelépést jelentene az is, ha a nyomozók ülnének be 1-1 tárgyalásra és tanúi lehetnének annak, hogy pillanatok alatt hogyan tudnak a bizonyítékok és a vád összedőlni.

Szóba került a **Fiatalkorúak Ügyészsége** és a velük folytatott munka menete, milyensége. Olyan esetekben, amikor fiatalkorúról van szó, akkor az ügyészek nagyon betartják, betartatják a sarkalatos pontokat, amit a Be. leír.

*„447. § (1) A fiatalkorúval szemben az eljárást az életkori sajátosságainak figyelembevételével, és úgy kell lefolytatni, hogy az elősegítse a fiatalkorúnak a törvények iránti tiszteletét.”<sup>39</sup>*

*„450. § A fiatalkorú elleni eljárásban védő részvétele kötelező.”<sup>40</sup>*

*„453. §(3) A fiatalkorú terhelt vallomása poligráf alkalmazásával nem vizsgálható.”<sup>41</sup>*

Ez érzékeny pont (alappal) a rendőrség és az ügyészség számára, mert nagyon sok a túlbizonyítás. Az ügyészek nagyon precíz, alapos munkát várnak el a rendőröktől. A Be. összes kellékét ki kell használniuk a nyomozás során, hiszen a fiatalkorúnak a további élete múlik a nyomozók munkájától. Vagy teljesen kisiklik az életük vagy visszatérnek az elkövetett bűncselekmény előtti életükhöz. Abban az esetben, amikor egy fiatalkorú van előzetesben, az ügyészek elvárják, hogy a nyomozók minden tevékenységüket rakják félre és csak azzal az esettel foglalkozzanak. Különösen alapon, részletes iránymutatást kapnak az

---

<sup>39</sup> Be. 447. § (1) A fiatalkorúak elleni büntetőeljárás, Általános rendelkezések

<sup>40</sup> Be. 450. § A fiatalkorúak elleni büntetőeljárás, Általános rendelkezések, A védő

<sup>41</sup> Be. 453. § (3) A fiatalkorúak elleni büntetőeljárás, Általános rendelkezések, A bizonyítási eszköz

ügyészekről a rendőrök. Előre gondolkodásukat jelzi, hogy az ügyészek a nyomozás során felmerülő – például egy vallomás után- lehetőségeket figyelembe véve elmondják, hogy mit kell még utána elvégezniük a rendőröknek. Valamint a védőt folyamatosan értesíteni kell a fiatakorúval végzendő, nyomozással kapcsolatos ügyekkel, hogy mindig jelen legyen.

Különösen nagy problémát jelentenek mind az ügyészek és mind a rendőrök számára a **bonyolult és nagy terjedelmű ügyekben** (csalás, hűtlen kezelés) való nyomozás. A nyomozás ezeknél az ügyeknél nagyon lassan halad, mert sok papírt, bizonyítási eszközt kell beszereznie a rendőröknek, bizonyos esetekben bankintézetektől, cégektől. A Be. nem ad lehetőséget arra, hogy 30 napon belül választ kapjanak a megkeresésekre, mert olykor sokkal bonyolultabb egy papírt kiállítani mint azt bárki is gondolná. Az ügyész utasítja a nyomozó hatóságot a bizonyítékok beszerzésére, de sok esetben kevés a Be.. az ügyésznek ugyanolyan nehéz a helyzete, mint a rendőröknek. Az ő esetükben 2 hónap után kapják kézhez az első iratokat, amik az ügygel kapcsolatosak. Ezek nagyon nagy terjedelműek, amik a hónapok során csak egyre gyűlnek. Az ügyésznek nincs arra ideje, hogy ezeket részletesen, pontról pontra elolvassa a terjedelemből kifolyólag. Ilyenkor fordul elő, hogy pótnyomozásra kerül sor. A rendőrök azt gondolják, hogy az általuk összegyűjtött bizonyítékok elegendőek lesznek a bírósági tárgyaláson, de miután az ügyész ténylegesen átnézi az iratokat kiderül, hogy nem elég a bizonyítási eszközök mennyisége, minősége. Ilyenkor az ügyész visszaküldi a papírokat a rendőröknek, amiben nagyon sok utasítás található a további nyomozati cselekmények elvégzésére vonatkozóan.

Riportalanyom lehetséges megoldásként a két nyomozó hatóság ellentéteinek megszüntetésére 3 havonta tart egy értekezletet a vezető ügyészekkel és rendőr kollégákkal. Ez annak a mintának a követését veti fel, amikor az ügyészség megkapta feladatul, hogy irányítsa a bűnözés elleni harcot. El kellett mélyülnie az ő területén készült bűnözési statisztikákban, ennek megfelelően kellett kiépítenie, megszerveznie egy olyan stratégiát, amivel hatékonyan tud fellépni a bűnözőkkel szemben. „Ennek eszközéül szánták az ún. bűnüldözési operatív értekezletet, amelyet eredetileg havonta kellett rendezni az előző havi statisztika elkészülte után.”<sup>42</sup> Itt is részt vett többek között a bíróság vezetője, a rendőrség vezetője, a felettes ügyészség képviselője, az értekezletet az ügyész vezette ebben az esetben. A megbeszélés során szóba kerül, hogy az elmúlt hónapokban ki milyen eredményt ért el, milyen tapasztalatokkal gyarapodott. Folyamatos kapcsolatban állnak egymással és a

---

<sup>42</sup> Dr. Bócz Endre: Büntetőeljárás jogunk kalandjai. Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Budapest, 2006. 74. p.

munkájuk során fellépő akadályokra ilyen esetekben megoldást próbálnak találni. Elmondása szerint ez eddig nagyon hasznosnak bizonyult.

## **5. Összefoglalás**

Dolgozatom célja az volt, hogy fel tudjam hívni a figyelmet a két szerv között - külső szemlélőnek észrevétlenül- meghúzódó problémákra és lehetséges akadályokra. A könnyebb érthetőség érdekében és dolgozatomat, ezzel egy gerincet adva ennek, egy történeti áttekintéssel kezdtem, ahol rávilágítottam az ügyészség, és az ügyészi feladatkör változásaira az évek során, és ezzel egyidejűleg bemutatásra került a vele párhuzamosan munkálkodó nyomozó hatóság, rendőrség szerepének a megváltozása is a nyomozás során.

Irományom tudományos munkájaként riportot készítettem egy ügyésszel és egy rendőrrel. Úgy gondolom, hogy mindenképpen nagyon hasznos és tanulságos volt az interjúk elkészítése. Számomra az volt az érdekes és a magával ragadó, hogy a két szerv képviselője egymástól függetlenül is közel ugyanazokat a problémákat vetették fel, mindketten elmondták a saját álláspontjukat a felvetéssel kapcsolatban és így, ha valaki elolvassa a dolgozatom, világossá válik számára, hogy az egyik fél megmagyarázta a másik fél problémáját, annak kialakulásának lehetőségeit. Sok esetben megoldást is kínáltak ezekre az akadályokra. Külön elnyerte a tetszésem, hogy nem egyszerűen elmondták a gondjaikat a másik szervvel kapcsolatban, hanem példákkal is jól alátámasztották mindazt, ami elmondásra került, hogy átérezzem azoknak a súlyát és jelentőségüket.

Az ügyész és a rendőr által elmondott, felvetett problémákra van lehetséges megoldás, de ahhoz, hogy ez nekik is egyértelmű legyen, meglátásom szerint mindenképpen több kapcsolattartásra lenne szükségük. Kutatómunkám során azt a következtetést vontam le az interjúk alkalmával, hogy megfelelő kommunikáció és egymás segítése nélkül nem tud együtt működni ez a két szerv hibátlanul, amiből még több konfliktus keletkezik. Munkájuk során egymásra vannak utalva, így a kommunikáció elengedhetetlen közöttük. Lehetséges megoldásnak gondolom azt, amit a rendőr felvetett és alkalmazott is egy időben. Mind a rendőrnek, mind az ügyésznek részt kellene vállalnia olykor a másik munkájába, hogy ne csak azt lássa, ami az ő munkája, hanem betekintést nyerjenek a másik fél mindennapjaiba. Hisz amíg egy rendőrnek másodpercei vannak eldönteni, hogy egy adott ügy kapcsán hogyan intézkedik, milyen törvények alapján, addig az ügyész gondolkodhat rajta napokat is akár, hogy eldöntse azt, hogy megfelelően járt-e el a kollégája. Ugyanez a helyzet a rendőrökkel is, mert nem látják azt, hogy az ügyész erőfeszítéseinek ellenére hogyan tud összedőlni a vád pillanatok alatt a tárgyaláson, hogyan válnak használhatatlanná azok a bizonyítékok, amiket órák fáradságos munkájával gyűjtöttek össze a rendőrök.

Mindenképpen úgy gondolom, hogy javításra szorul a két szerv közötti kapcsolattartás, a rendőröknek nem kell „félteniük” az ügyészekről, az ügyészeknek pedig nem csak azt kell figyelembe venniük, hogy megint határidő hosszabbítást kérnek, hanem elnézőbbnek kell lenniük és igenis a dolgok mögé nézni, hogy miért is fordulhat ez elő. A folyamatos kommunikációnak előnye az lenne, hogy egy folyamatban lévő ügyel kapcsolatban tudnának egymásnak tanácsokat adni, felvilágosítást kérni, minden olyan helyzetet meg lehetne oldani, ami az ügy előbbre viteléhez szükséges lenne.

Remélem sikerült rávilágítanom dolgozatom témájának jelentőségére, és lehetséges megoldási lehetőségeket kínálni ezekre a globálisan jelentkező problémákra.

## 6. Irodalmi jegyzék

- Király Tibor: Büntetőeljárás jog, Osiris Kiadó, Budapest 2000.
- Fenyvesi Csaba: Szembesítés, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs 2008.
- Herke Csongor: Büntető eljárás jog, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs 2007.
- Herke Csongor: A letartóztatás, Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs 2002.
- Dr. Ambrus Zoltán:  
Dr. Baranyi József:  
Dr. Herke Tamás:  
Dr. Holló Sándor: Rendőrségi igazgatás, Rendészeti Szakvizsga Bizottság 2008.
- Dr. Nyiri Sándor: Az ügyészségről, BM Kiadó 2004.
- Dr. Bócz Endre: Büntetőeljárás jogunk kalandjai, Magyar Hivatalos Közlönykiadó 2006.
- 1998. évi XIX. törvény A büntetőeljárásról
- 1994. évi XXXIV. törvény
- Tremmel Flórián- Fenyvesi Csaba- Herke Csongor: Kriminalisztika Tankönyv és Atlasz Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs 2005.
- Dr. Belegi József: Büntetőeljárás jog (Kommentár a gyakorlat számára) Hvg-Orac Lap-és Könyvkiadó Kft.
- Dr. Bodor Tibor:  
Dr. Csák Zsolt:  
Dr. Somogyi Gábor:  
Dr. Szepesi Erzsébet:  
Dr. Szokolai Gábor:  
Dr. Varga Zoltán: A büntetőeljárás jog törvény magyarázata 1. Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest 2009.

## 7. Egyéb források:

- <http://www.mklu.hu/cgi-bin/index.pl?text=4>
- [http://europa.eu/agencies/regulatory\\_agencies\\_bodies/pol\\_agencies/eurojust/index\\_hu.htm](http://europa.eu/agencies/regulatory_agencies_bodies/pol_agencies/eurojust/index_hu.htm)
- <sup>1</sup> <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3&param=8629> III. fejezet, A köztársasági elnök